

Kartläggning av organisationsformer inom VA- branschen i Sverige

17 juni 2010

Anders Lingsten

Innehållsförteckning

	Sida
0. Sammanfattning	3
1. Organisationsformer	3
1.1 Förvaltningsform	4
1.2 Multi-utility företag	5
1.3 Vattenbolag	7
1.4 Samverkansorganisationer för hela VA-verksamheten	7
1.5 Samverkansorganisationer för delar av VA-verksamheten	14
2. Beskrivning av samverkansorganisationer för hela VA-verksamheten	15
2.1 Kommunalförbund	15
2.2 Aktiebolag utan dotterbolag	16
2.3 Koncernbildning enligt Roslagsvatten - modellen	16
2.4 Koncernbildning enligt Mittsverige - modellen	18
2.5 Organisation med endast driftbolag	18
3. Pågående diskussioner om samverkan	20

0. Sammanfattning

Svenskt Vatten har för avsikt att ta fram en handbok som beskriver olika organisationsformer som används för VA-verksamheter i Sverige. Första steget i detta arbete är att göra en kartläggning av nuläget. Lingsten Konsult har fått uppdraget att göra denna kartläggning.

I föreliggande kartläggning beskrivs nuläget för VA-branschen i juni 2010. Kartläggningen redovisar de organisationer där VA-verksamheten bedrivs i andra former än förvaltningsform. Sålunda redovisas ett stort antal s.k. multi-utility företag, ett mindre antal rena VA-bolag, 13 företag som svarar för VA-verksamheten i flera kommuner och några organisationer som arbetar med delar av verksamheten på uppdrag av flera kommuner.

I kartläggningen beskrivs även hur de vanligaste organisationsformerna för samverkansorganisationer, som arbetar med hela VA-verksamheten, översiktligt fungerar.

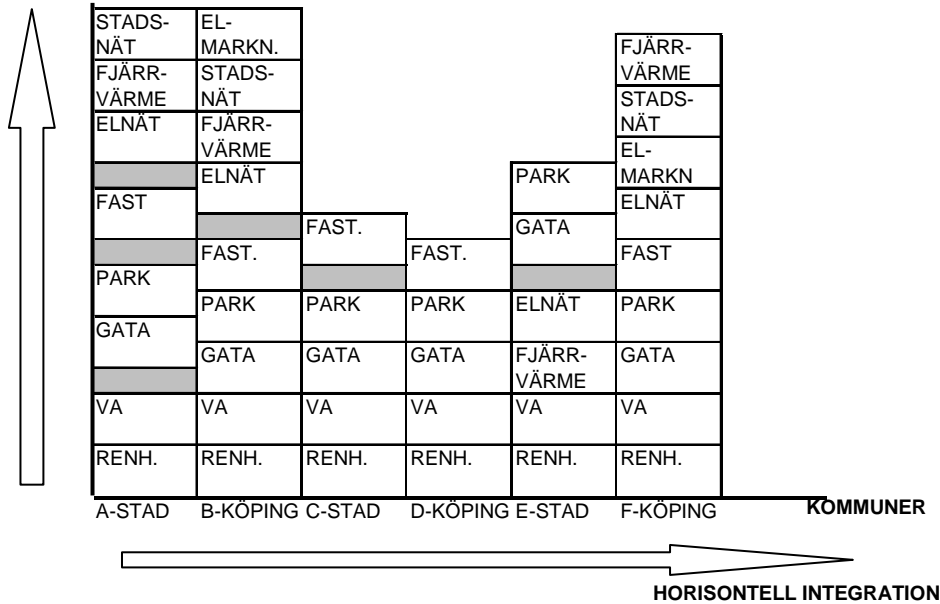
Slutligen redogörs för ett antal kommuner där arbete pågår med att utreda förutsättningarna för regional samverkan inom VA-verksamheten.

1. Organisationsformer

Ca 8,2 miljoner invånare av Sveriges befolkning på 9,26 miljoner (31/12 2009) invånare har kommunalt vatten- och ca 8,1 miljoner har kommunalt avlopp i sin permanenta bostad. Detta innebär att ca 88 % av befolkningen har kommunala vattentjänster. Sverige har 290 kommuner och nästan lika många huvudmän för allmänna vattentjänster. De organisationsformer för VA-ansvariga som förekommer i landet är:

- ◆ Kommunal förvaltningsform: VA-verksamheten ingår i en kommunal förvaltning som kan vara tekniskt kontor, tekniska verken, samhällsbyggnadsförvaltning, gatukontor etc.
- ◆ Multi-utility företag: VA-verksamheten ingår i kommunalt bolag som har ansvar för många produkter såsom värme, elnät, bredband mm. Detta kallas också för vertikal integration (se figur 1).
- ◆ Vattenbolag: Enbart VA-verksamheten är lagd i ett kommunalägt aktiebolag.
- ◆ Samverkansorganisation: En särskild organisation som kan vara aktiebolag eller kommunalförbund har skapats för att handha hela VA-verksamheten i flera kommuner (horisontell integration).
- ◆ Samverkansorganisationer för delar av VA-verksamheten: Detta kan vara ett vattenverk eller avloppsreningsverk som ägs av flera kommuner. Kan vara aktiebolag eller kommunalförbund.

VERTIKAL INTEGRATION
NYTTIGHETER

Figur 1: Principen för vertikal och horisontell integration

1.1 Förvaltningsform

De flesta huvudmän för vatten- och avloppsverksamhet driver sin verksamhet i förvaltningsform. Det traditionella förvaltningsnamnet var gatukontor där kommunen samlade väghållning, parker, renhållning och vatten- och avlopp i en förvaltning.

På senare tid är det vanligt att man har integrerat ytterligare i vertikal led och kallar förvaltningen för samhällsbyggnadsförvaltning eller liknande. I dessa ingår även fysisk planering, bygglov, kart och mät och liknande funktioner. Ibland ingår även miljö- och hälsoskydd. I dessa breda förvaltningar, som är vanliga framförallt i mindre kommuner, uppkommer ibland problem genom att man blandat myndighetsutövning med andra verksamheter. Myndighetsutövningen (t.ex. bygglov och miljötillsyn) över de egna verksamheterna får då läggas under annan ansvarig nämnd, t.ex. kommunstyrelsen, för att inte jävsituation skall uppstå.

Exempel på denna organisationsform är:

Namn och kommun	Ingående verksamheter
Gatukontoret i Borås	gata, park, persontransporter, VA
Gatukontoret i Mölndal	gata, park, VA, renhållning
Stadsbyggnads- och miljöförvaltningen i Sundbyberg	gata, park, VA, avfall, fysisk planering, bygglov, miljö o hälsa, serveringstillstånd, kommunens lokaler
Tekniska förvaltningen i Hudiksvall	gata, VA, avfall, fastigheter, städ, mätning, transporter, fritidsanläggningar
Samhällsbyggnadsförvaltningen i Simrishamn	gata, park, VA, fysisk planering, bygglov, kart och mät, kommunens fastigheter
Tekniska avd. (ingår i kommunledningsförvaltningen), Uppvidinge	gata, park VA, avfall

Tabell 1: Exempel på kommunal förvaltning där VA-verksamheten ingår

Göteborgs kommun har två förvaltningar som arbetar med vatten och avlopp. Kretsloppskontoret är beställare och Göteborg Vatten är utförare.

1.2 Multi-utility företag

På kontinenten är det vanligt att man samlar alla tekniska produkter i ett kommunalägt (helt eller delvis) bolag. Ett exempel på detta är "F-köping" i figur 1 ovan.

De kommuner som tillämpar denna organisationsform är (2010):

Kommun	Bolag	Ingående verksamheter
Aneby	Aneby Miljö & Vatten AB	fjärrvärme, avfall, VA
Borlänge	Borlänge Energi AB	avfall, elhandel, elnät, fjärrvärme, stadsmiljö, bredband, VA
Boxholm	AB Boxholmshus	bostäder, lokaler, gata, park, avfall, VA
Emmaboda	Emmaboda Energi AB	elnät, elhandel, fjärrvärme, bredband, avfall, VA
Eskilstuna	Eskilstuna Energi & Miljö AB	elnät, elhandel, fjärrvärme, bredband, avfall, VA
Falun	Falu Energi & Vatten AB	elnät, fjärrvärme, kraftproduktion, bredband, avfall, VA
Finspång	Finspångs Tekniska Verk AB	fjärrvärme, avfall, gata, VA
Götene	Götene Vatten & Värme AB	fjärrvärme, avfall, VA
Haparanda	Haparanda Teknik & Fastighets AB	fastigheter, gata, park, VA
Hedemora	Hedemora Energi AB	elnät, fjärrvärme, avfall, VA
Härnösand	Härnösands Energi & Miljö AB	fjärrvärme, avfall, bredband, VA
Karlskoga	Karlskoga Energi & Miljö AB	elnät, fjärrvärme, bredband, avfall, VA

Kommun	Bolag	Ingående verksamheter
Kiruna	Tekniska Verken i Kiruna AB	fjärrvärme, gata, park, avfall, VA
Linköping	Tekniska Verken i Linköping AB	elnät, elhandel, fjärrvärme, bredband, VA
Lysekil	LEVA i Lysekil AB	elnät, fjärrvärme, gata, park, VA
Mullsjö	Mullsjö Energi & Miljö AB	elnät, fjärrvärme, avfall, VA
Nässjö	Nässjö Affärsverk AB	elnät, fjärrvärme, bredband, avfall, VA
Olofström	Olofström Kraft AB	elnät, fjärrvärme, bredband, VA
Oxelösund	Oxelö Energi AB	elnät, fjärrvärme, bredband, avfall, VA
Ronneby	Ronneby Miljö och Teknik AB	elnät, bredband, avfall, fjärrvärme, VA
Sandviken	Sandviken Energi AB	elnät, elhandel, bredband, gata, sotning, VA
Skara	Skara Energi AB	elnät, fjärrvärme, bredband, avfall, VA
Smedjebacken	Smedjebacken Energi & Vatten AB	elnät, fjärrvärme, avfall, VA
Sollentuna	Sollentuna Energi AB	elnät, elhandel, bredband, fjärrvärme, avfall, gata, park, VA
Strängnäs	Strängnäs Energi AB	elnät, elhandel, fjärrvärme, bredband, avfall, VA
Surahammar	Surahammars Kommunal Teknik AB	fjärrvärme, avfall, VA
Söderhamn	Söderhamn Nära AB	elnät, elhandel, bredband, fjärrvärme, avfall, VA
Södertälje	Telge Nät AB	elnät, fjärrvärme, bredband, VA
Tjörn	Tjörns Miljö AB	park, avfall, VA
Trollhättan	Trollhättan Energi AB	elnät, bredband, fjärrvärme, VA
Ulricehamn	Ulricehamn Energi AB	elnät, fjärrvärme, bredband, avfall, VA
Umeå	Umeå Vatten och Avfall AB	avfall, VA
Uppsala	Uppsala vatten och Avfall AB	avfall, VA
Vetlanda	Vetlanda Energi och Teknik AB	elnät, fjärrvärme, bredband, avfall, VA
Vimmerby	Vimmerby Energi AB	elnät, elhandel, avfall, VA
Västerås	Mälarenergi AB,	elnät, elhandel, bredband, fjärrvärme, VA
Örnsköldsvik	Miljö och Vatten i Örnsköldsvik AB	avfall, VA

Tabell 2: Kommunala multi-utility företag 2010

1.3 Vattenbolag

Några kommuner har valt att organisera vatten- och avloppsverksamheten i bolag utan någon vertikal integration.

Namn och kommun	Ingående verksamheter
Bromölla Vatten AB	VA
Herrljunga Vatten AB	VA
Hässleholms Vatten AB	VA
Kalmar Vatten AB	VA
Laxå Vatten AB	VA
Mora Vatten AB	VA
Norrköping Vatten AB	VA
Solna Vatten AB	VA
Åtvidaberg Vatten AB	VA

Tabell 3: Kommunala bolag som enbart arbetar med VA

Dessa bolag kan samverka med andra bolag för avfall och annat. Det är i så fall vanligt att man har vissa gemensamma funktioner såsom ledning, kundtjänst, ekonomi och dylikt.

1.4 Samverkansorganisationer för hela VA-verksamheten

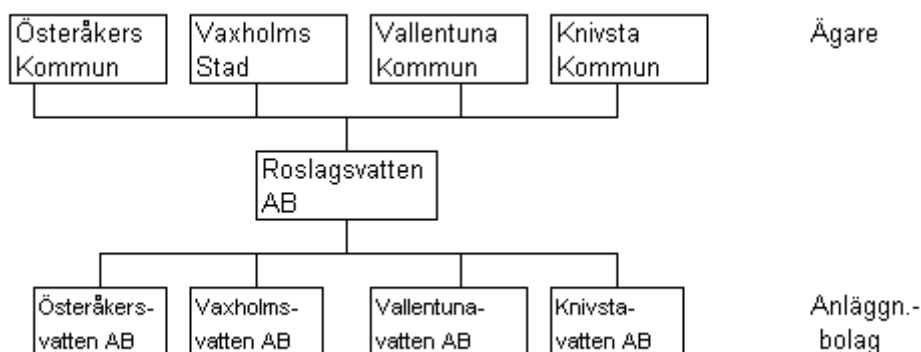
Antalet huvudmän minskar stadigt men långsamt beroende på att många organisationer för kommunal samverkan inom VA skapas. En aktuell förteckning över VA-organisationer som verkar i mer än en kommun visas nedan (ordningen i tabellen är kronologisk, dvs. de äldsta organisationerna kommer först):

1.4.1 Roslagsvatten AB

Deltagande kommuner: Vaxholm, Österåker, Knivsta, Vallentuna

Organisationsform: Koncern med ett gemensamt driftbolag och ett dotterbolag för varje kommun.

Huvudman enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV): Respektive anläggningbolag

Start: 1994 (flera kommuner), bolag från 1989

Omsättning 2008: 125 Mkr

Antal anställda: 65

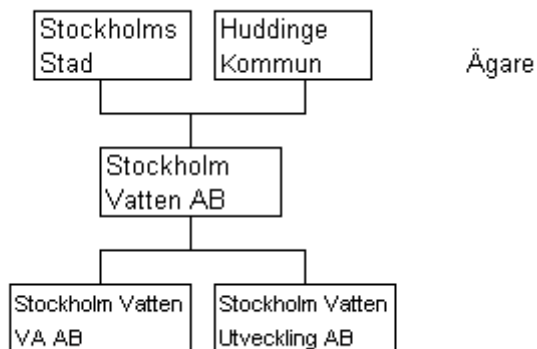
VD: Mikael Medelberg

1.4.2 Stockholm Vatten AB

Deltagande kommuner: Stockholm, Huddinge

Organisationsform: AB (bildat genom fusionering)

Huvudman enligt LAV: Moderbolaget

Start: 1994

Omsättning 2008: 1 096 Mkr

Antal anställda: 412

VD: Gösta Lindh

1.4.3 Bergslagens Kommunalteknik

Deltagande kommuner: Hällefors, Lindesberg, Ljusnarsberg, Nora

Organisationsform: Kommunalförbund med resultatenheter för varje kommun i resp. område

Huvudman enligt LAV: Respektive kommun

Start: 2003

Omsättning 2008: 259 Mkr varav VA 89 Mkr

Antal anställda: 180

Förbundschef: Stefan Lundqvist

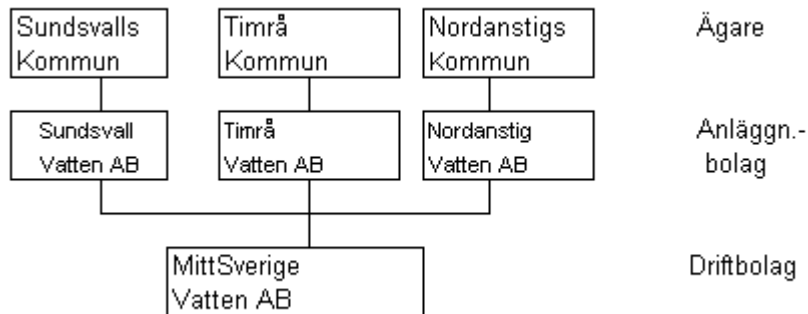

1.4.4 MittSverige Vatten AB

Deltagande kommuner: Sundsvall, Timrå, Nordanstig

Organisationsform: Koncern med ett bolag för varje kommun

Huvudman enligt LAV: Respektive anläggningsbolag

Start: 2004

Omsättning 2008: 226 Mkr

Antal anställda: 128

VD: Micael Löfqvist

1.4.5 Norra Västmanlands Kommunalteknikförbund

Deltagande kommuner: Fagersta, Norberg

Organisationsform: Kommunalförbund med direktion och resultatenheter för varje kommun i resp. område

Huvudman enligt LAV: Respektive kommun

Start: 2004

Omsättning 2008: 274 Mkr varav VA 37,7 Mkr

Antal anställda: 135

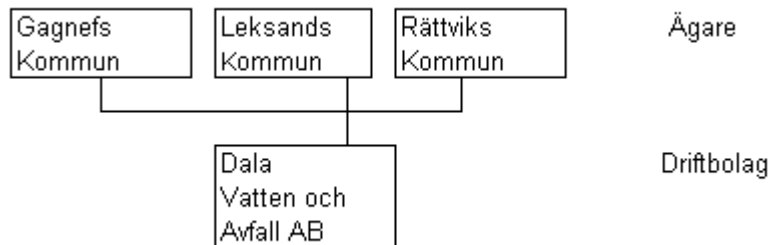
Förbundschef: Harold Nilsson

1.4.6 Dala Vatten och Avfall AB

Deltagande kommuner: Gagnef, Leksand, Rättvik

Organisationsform: Driftbolag

Huvudman enligt LAV: Respektive kommun

Start: 2007

Omsättning 2008: 50 Mkr

Antal anställda: 49

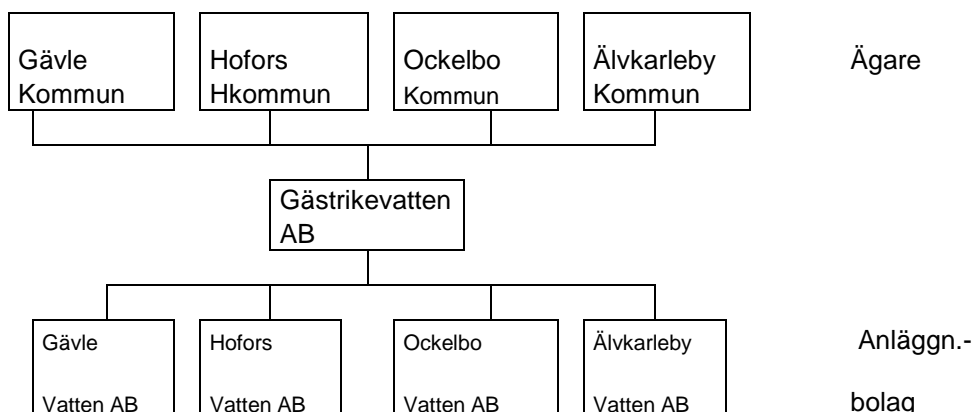
VD: Örjan Furn

1.4.7 Gästrikevatten AB

Deltagande kommuner: Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby

Organisationsform: Koncern med ett gemensamt driftbolag och ett dotterbolag för varje kommun.

Huvudman enligt LAV: Respektive anläggningsbolag

Start: 2008

Omsättning 2008: 67 Mkr (8 månader)

Antal anställda: 64

VD: Mats Rostö

1.4.8 Tekniska förvaltningen (MTG)

Deltagande kommuner: Mariestad, Töreboda, Gullspång

Organisationsform: Gemensam nämnd och gemensam förvaltning med resultatenheter i varje kommun i resp. område

Huvudman enligt LAV: Den gemensamma nämnden

Start: 2008

Omsättning 2009 480 Mkr varav VA 37,7 Mkr

Antal anställda: 251

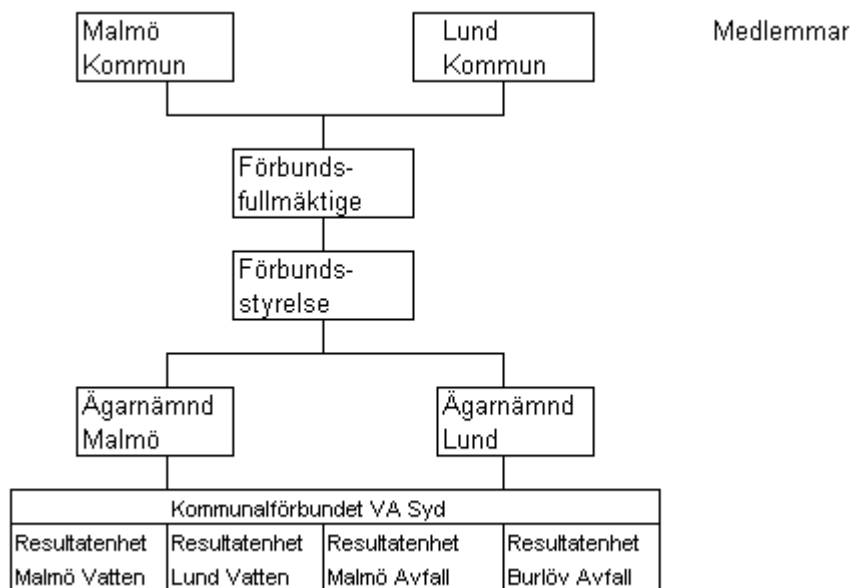
Förvaltningschef: Lars Arvidsson

1.4.9 VA Syd

Deltagande kommuner: Malmö, Lund

Organisationsform: Kommunalförbund med resultatenheter för varje kommun i resp. område

Huvudman enligt LAV: Kommunalförbundet

Start: 2008

Omsättning 2009: 705 Mkr varav VA 490 Mkr

Antal anställda: 297

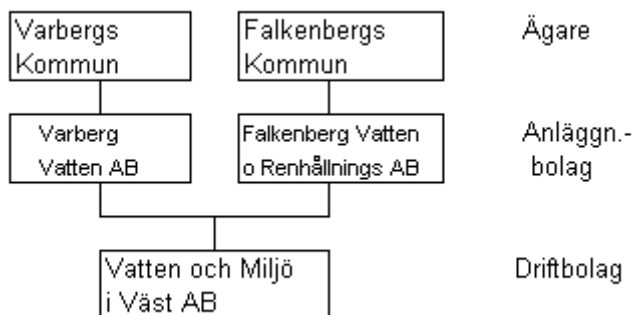
Förbundsdirektör: Stig Sjögren

1.4.10 Vatten och Miljö i Väst AB

Deltagande kommuner: Falkenberg, Varberg

Organisationsform: Koncern med ett bolag för varje kommun

Huvudman enligt LAV: Respektive anläggningsbolag

Start: 2009

Omsättning 2009: 255 Mkr varav VA 158 Mkr

Antal anställda: 136

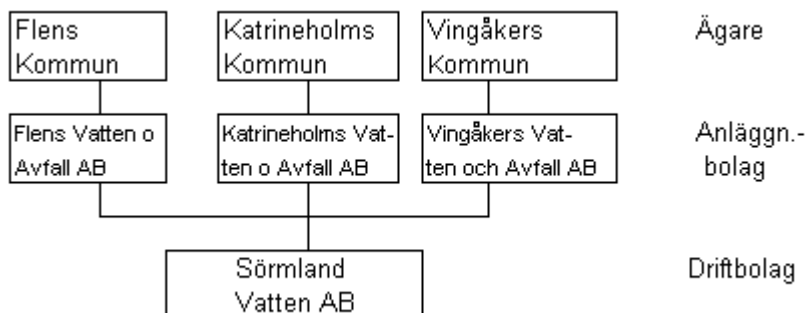
VD: Margareta Björksund

1.4.11 Sörmland Vatten och Avfall AB

Deltagande kommuner: Flen, Katrineholm, Vingåker

Organisationsform: Koncern med ett bolag för varje kommun

Huvudman enligt LAV: Respektive anläggningsbolag

Start: 2009

Omsättning 2009: 150 Mkr

Antal anställda: 55

VD: Björnar Berg

1.4.12 Nordvästra Skåne Vatten AB

Deltagande kommuner: Båstad, Helsingborg, Landskrona, Svalöv, Åstorp,

Organisationsform: Driftbolag

Huvudman enligt LAV: Respektive kommun

Start: 2009

Antal anställda: 100

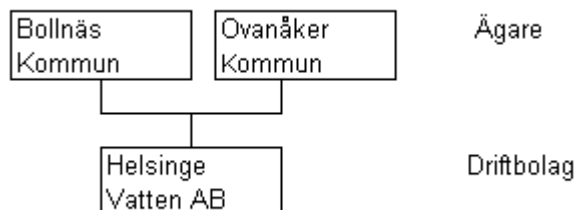
VD: Jan Kluge

1.4.13 Helsing Vatten AB

Deltagande kommuner: Bollnäs, Ovanåker

Organisationsform: Driftbolag

Huvudman enligt LAV: Respektive kommun

Start: 2009

Antal anställda: 36

VD: Björn Carlqvist

1.5 Samverkansorganisationer för delar av VA-verksamheten

I Sverige finns också ett antal organisationer som bedriver *delar* av VA-verksamheten i samverkan mellan kommuner. Dessa är följande:

1.5.1 Produktion av dricksvatten:

Namn	Org.form	Deltagande kommuner
Norrsvatten	Kommunalförbund	Danderyd, Järfälla, Knivsta, Norrtälje, Sigtuna, Sollentuna, Solna, Sundbyberg, Täby, Upplands-Bro, Upplands Väsby, Vallentuna, Vaxholm, Österåker
Sydsvatten	Aktiebolag	Bjuv, Burlöv, Eslöv, Helsingborg, Höganäs, Kävlinge, Landskrona, Lomma, Lund, Malmö, Staffanstorps, Svalöv, Svedala, Vellinge
Nyköping/Oxelösunds vattenverksförbund	Kommunalförbund	Nyköping, Oxelösund
Skaraborgsvatten	Kommunalförbund	Skövde, Skara, Falköping
Karlstad-Grums vattenverksförbund	Kommunalförbund	Karlstad, Grums

Tabell 4: Regionala organisationer för vattenproduktion

1.5.2 Rening av avloppsvatten:

Namn	Org.form	Deltagande kommuner
Käppalaförbundet	Kommunalförbund	Sigtuna, Vallentuna, Upplands-Bro, Upplands Väsby, Täby, Sollentuna, Danderyd, Solna, Lidingö, Nacka, Värmdö
SYVAB	Aktiebolag	Botkyrka, Nykvarn, Salem, Stockholm, Södertälje
GRYAAB	Aktiebolag	Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal, Partille

Tabell 5: Regionala organisationer för avloppsrening

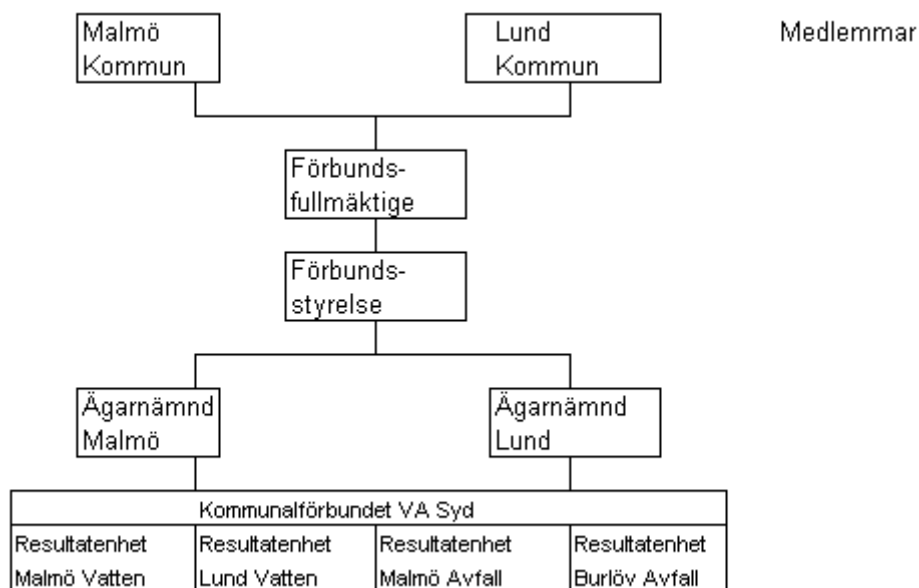
2. Beskrivning av samverkansorganisationer för hela VA-verksamheten

2.1 Kommunalförbund

Om flera kommuner har ett gemensamt kommunalförbund som huvudman för VA-verksamheten måste kommunalförbundet uppdelas i en resultatenhet för varje kommun för att uppfylla redovisningskravet i LAV.

Ett kommunalförbund bildar en ny "kommun" som får ansvar för VA och ev. flera nyttigheter i kommunerna. Kommunalförbundet kan utformas med förbundsfullmäktige, eller direktion (enklare), som högsta beslutande organ. Antal ledamöter i förbundsfullmäktige, respektive direktion från varje kommun står i proportion till hur stor del av verksamheten kommunen står för.

För att kunna ha kvar det lokala inflytandet över viktiga beslut som investeringar och taxa måste resultatenheter för varje kommuns verksamhet bildas. Varje resultatenhet styrs av en lokal nämnd med ledamöter från respektive kommun. Kommunalförbundet fördelar driftskostnaderna till respektive resultatenhet på ett kostnadsriktigt sätt enligt tidskrivning eller schablon. Organisationsbilden för VA Syd som är ett exempel på ovanstående är enligt nedanstående figur:

Figur 9: Principorganisation av ett kommunalförbund för VA-samverkan

Ett kommunalförbund är en offentligrättslig associationsform som skall följa kommunallagen. Av detta följer att kommunalförbundet inte är skattskyldigt. Eftersom VA-verksamhet enligt nuvarande lagstiftning i princip inte får generera vinster har detta faktum ingen praktisk betydelse. Om kommunalförbundet är huvudman för allmän VA-anläggning så gäller vattentjänstlagens bestämmelser ang. kommunalförbundets rättigheter att besluta i egenskap av huvudman. Dock måste

beslut om taxa, allmänna bestämmelser (ABVA) och verksamhetsområde fastställas av kommunfullmäktige i varje kommun som är medlem i kommunalförbundet.

Kommunalförbundet anses lite mer byråkratiskt och tungrott än ett aktiebolag, detta gäller särskilt organisationen med förbundsfullmäktige.

Uppdelningen i resultatenheter som är nödvändig för att behålla det lokala inflytandet är ganska löslig. Det finns ingen lagstiftning som reglerar resultatenheter utan dessa är en frivillig indelning som väljs för att dela upp redovisningen i mindre enheter och för att följa krav i vattentjänstlagen. Av detta följer att gränserna mellan resultatenheterna inte är så skarpa som i ett aktiebolag som ju styrs av särskild lagstiftning. För varje resultatenhet skall det finnas ett beslutande organ bestående av tillsatta ledamöter av respektive kommunfullmäktige.

2.2 Aktiebolag utan dotterbolag

Stockholm Vatten AB är exempel på en fusionering av VA-verksamheten i två kommuner. Bolaget ägs till 98 % av Stockholm (Stockholms Stadshus AB) och till 2 % av Huddinge kommun. Fusioneringen innebär att VA-verksamheten i båda kommunerna sköts i samma bolag och med samma förutsättningar. Båda kommunerna har samma VA-taxa.

2.3 Koncernbildning enligt Roslagsvatten - modellen

En lämplig organisation för VA-samverkan i flera kommuner kan vara en koncernbildning enl. modell Roslagsvatten. Organisationsbilden för Roslagsvatten AB visas nedan:

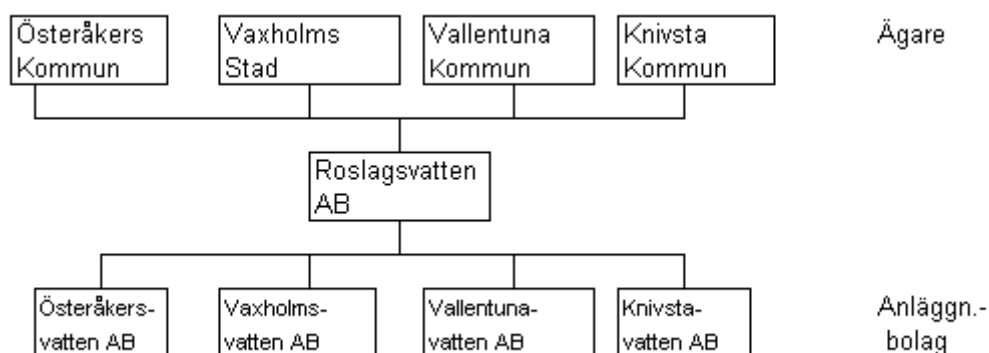

Fig. 6: Organisationsplan för Roslagsvatten AB

Modellen, som tillkom år 1994 när Vaxholms kommun bildades genom en delning av Österåkers kommun, bygger på att ett gemensamt driftbolag bildas som moderföretag. Till detta bolag överförs all personal och utrustning som behövs för drift av VA-anläggningarna. Moderbolaget ägs gemensamt av de ingående kommunerna. Principen för ägarandelen får överenskommas. Ägarandelen kan t.ex. vara proportionell mot invånare, ekonomisk omsättning för VA och renhållning eller

bokförda värdet på anläggningstillgångarna i resp. kommun. Moderbolaget får ansvar för drift och underhåll av de allmänna VA-anläggningarna.

Ägarandelen har ingen stor betydelse eftersom bolaget arbetar efter VA-lagens självkostnadsprincip och därför inte kommer att dela ut några vinster till ägarna.

För varje kommun bildas ett dotterbolag som äger de allmänna VA-anläggningarna i respektive kommun och är formell huvudman för VA-verksamheten i respektive kommun. Dotterbolagen har ingen egen personal. Kommunerna säljer VA-anläggningarna som placeras i dotterbolagen och får betalt genom revers och ett antal aktier i moderbolaget.

Om en kommun vill kliva av den gemensamma organisationen kan man köpa tillbaka sitt dotterbolag och betala med aktier i och lån till moderbolaget och VA-verksamheten är tillbaka där det började.

Moderbolagets uppgift

Moderbolagets uppgift är att sköta all VA-verksamhet på dotterbolagens anläggningar i de båda kommunerna. Kostnaden för detta fördelas så långt möjligt efter tidsskrivning. Vissa kostnader som gemensam administration fördelas efter lämplig schablon. Fakturering av kund för VA sker på uppdrag av dotterbolagen och enligt för varje dotterbolag gällande taxa.

Dotterbolagens uppgift

Dotterbolagen är enligt vattentjänstlagens mening huvudman för den allmänna VA-anläggningen i resp. kommun. Dotterbolagets styrelse föreslår en taxa (som fastställs av kommunfullmäktige) som skall gälla inom kommunens verksamhetsområde för vatten och avlopp. Taxan bestäms så att den täcker verksamhetens nödvändiga kostnader. Dotterbolagen upphandlar i princip drift och underhåll, planering, utveckling, kundtjänst mm av moderbolaget. Denna "upphandling" sker inom koncernen och avser tjänster inom de s.k. försörjningssektorerna. För dessa sektorer (vatten, energi, transport och telekommunikationsområdena) finns ett undantag i "lagen om offentlig upphandling inom försörjningssektorerna, LUF" som medför att formell upphandling i konkurrens inte behöver ske när det gäller upphandling av "anknutna företag" vilket här är fallet.

Dotterbolagen har, som redan nämnts, ingen personal utan är endast förvaltningsbolag. Ledamöter i dotterbolagets styrelse är företrädare för resp. kommun som utses av kommunfullmäktige. Av praktiska skäl kan det vara lämpligt att verkställande direktören i moderbolaget (och dotterbolaget) adjungeras till styrelsen. Respektive kommun äger 1 aktie direkt i resp. anläggningsbolag i syfte att kunna åberopa hembud i händelse av försäljning.

2.4 Koncernbildning enligt Mittsverige - modellen

För att betona det lokala inflytandet har Sundsvall, Nordanstig och Timrå kommuner använt en variant av Roslagsvatten - modellen.

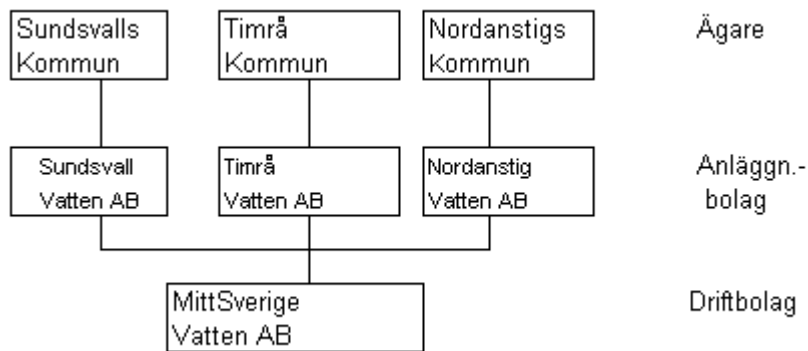

Fig.7: Organisationsplan för MittSverige Vatten AB

Företagsidén är densamma som för Roslagsvatten-modellen. För att betona den lokala förankringen har man vänt på bilden så att de båda anläggningsbolagen tillsammans äger ett gemensamt driftbolag där verksamheten bedrivs.

Modellen kan medföra att en offentlig upphandling enligt LUF måste genomföras när anläggningsbolagen skall handla upp driften av dotterbolaget. För att driftbolaget skall räknas som "anknutet" måste 80 % av omsättningen härröra från samma beställare vilket inte blir fallet för Timrå och Nordanstig. Detta medför att bolagskonstruktionen kan medföra en "risk" (eller möjlighet) att andra aktörer vill vara med och lägga anbud på driften.

Den reella skillnaden, jämfört med Roslagsvatten-modellen, är främst av psykologisk-pedagogisk art. Driftbolagets inflytande tonas ned en aning och anläggningsbolagen förstärks genom att de äger en del av driftbolaget.

2.5 Organisation med endast driftbolag

En variant av ovanstående organisation är att VA- och renhållningsanläggningarna kvarstår inom kommunen och inga anläggningsbolag bildas. Detta kan vara en smidig lösning för att snabbt få igång samarbetet utan att gå via bolagsbildning. För organisationens funktion behöver inte detta få stor betydelse. I det senare fallet blir kommunen delägare i driftbolaget. Huvudmannskapet för vatten och avlopp enligt vattentjänstlagens mening åvilar i detta fall kommunen.

Nord Västra Skåne Vatten som bildades 2008 är ett exempel på detta. Organisationsbilden framgår nedan:

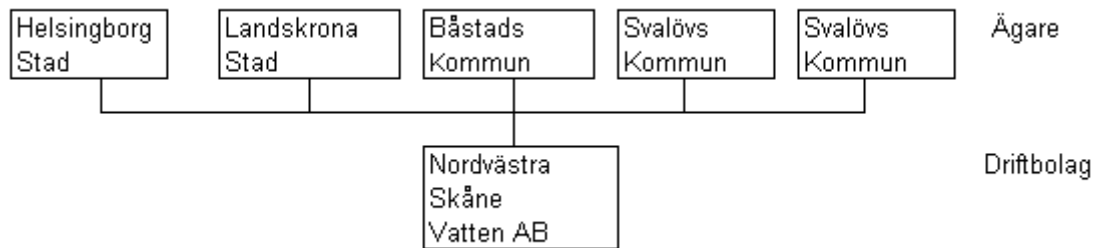

Fig. 8: Alternativ med endast ett driftbolag

Ovanstående organisation kan medföra "problem" med lagarna om offentlig upphandling. Formellt sker ju en upphandling av driften av VA från bolaget. Det finns också en risk för att "dubbla kompetenser" utbildas hos kommunen (beställaren) och hos driftbolaget.

3. Pågående diskussioner om samverkan

En enkel fråga per mail har skickats ut till ansvarig tjänsteman för VA-verksamheten hos Svenskt Vattens medlemmar den 21 maj 2010. Frågan löd:

”Vi önskar därför med detta brev få kännedom om de kommuner som planerar/utreder/diskuterar någon form av samverkan inom VA-försörjningen och som har kommit en bit på väg t.ex. genom att en projektorganisation har bildats och/eller att ett utredningsuppdrag har beslutats”.

Efter att angiven tid för svar gått ut har följande kommuner svarat att de arbetar med ett konkret samverkansprojekt inom VA-verksamheten:

Färgelanda kommun: Färgelanda kommun har påbörjat utredning om samverkan med Uddevalla kommun ang. VA-verksamheten. I denna utredning kommer även Munkedal och Lysekil att ingå.

Borlänge och Faluns kommuner: Borlänge och Falun har sedan årsskiftet skapat ett nytt bolag (Lennheden Vatten AB) som ska ansvara för vattenförsörjningen till båda kommunernas tätorter när den nya vattentäkten i Lennheden är klar.

Säffle kommun: Säffle och Åmål har bildat en styrgrupp med enhetsansvariga från de båda kommunerna och konsult som utreder möjlighet till djupare samverkan inom bl.a. VA.

Halmstad kommun: Halmstads och Laholms kommuner har under en längre tid diskuterat förutsättningar för samarbete inom VA. Förslag finns att bilda en gemensam nämnd från 2011-01-01.

Laxå kommun: Diskussioner och utredning pågår kring samverkan mellan Laxå och Askersund.

Örebro kommun: Alla Närkekommunerna (Örebro, Askersund, Hallsberg, Kumla, Laxå, Lekeberg) har handlat upp ett utredningsuppdrag ang "vatten från Vättern" genom länsstyrelsen i Örebro. I det uppdraget ingår att se över möjliga org.former för ett framtida vattensamarbete.

Förutom ovanstående svar på vår förfrågan är följande samverkansprojekt kända:

Österlen Vatten: Kommunerna Simrishamn, Tomelilla och Ystad har utrett en färdig organisation för gemensam vattenförsörjning. Ärendet är under politisk behandling. Tidigare har även Sjöbo deltagit.

Karlskrona och Ronneby kommuner: Förstudie har gjorts för gemensam organisation för VA-verksamheten.